

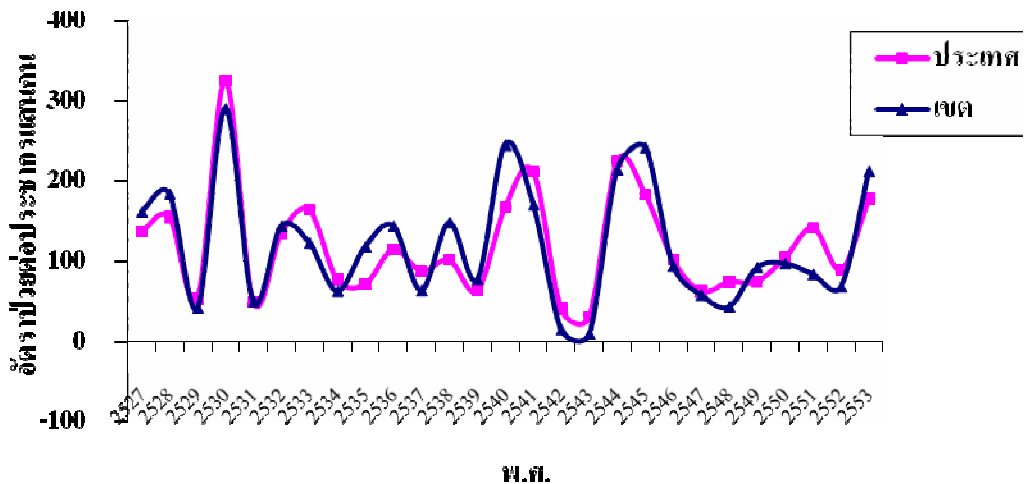
สถานการณ์โรคไข้เลือดออก พ.ศ.2553 และแนวโน้ม พ.ศ.2554

เขตพื้นที่สาธารณสุขที่ 14

สถานการณ์โรค พ.ศ.2527-2553

จากรายงานการเฝ้าระวังทางระบาดวิทยาในประเทศไทยตั้งแต่ พ.ศ. 2527-2551 พบว่าปีที่มีการระบาดมากที่สุดคือปี พ.ศ. 2530 มีอัตราป่วยเท่ากับ 325.10 ต่อประชากรแสนคน ส่วนในเขตพื้นที่สาธารณสุขที่ 14 พบอัตราป่วยสูงที่สุดในปี พ.ศ. 2530 เช่นกัน เท่ากับ 290.60 ต่อประชากรแสนคน ลักษณะการเกิดโรคมักมีการระบาดใหญ่ ตั้งแต่พ.ศ. 2545 ถึงปัจจุบัน เป็นรูปแบบการระบาดไม่แน่นอน อาจจะระบาดปีเว้นปี หรือ 2 ปีเว้น 2 ปี ขึ้นอยู่กับปัจจัยและสภาพแวดล้อมในช่วงเวลาดังกล่าว รูปแบบการเกิดโรคเป็นไปในทิศทางเดียวกับภาพรวมประเทศ ใน พ.ศ. 2553 พบการระบาดของโรคในเขตพื้นที่สาธารณสุขที่ 14 (รูปที่ 1)

รูปที่ 1 อัตราป่วยต่อประชากรแสนคนโรคไข้เลือดออก ประเทศและเขตพื้นที่สาธารณสุข ที่ 14 พ.ศ.2527-2553

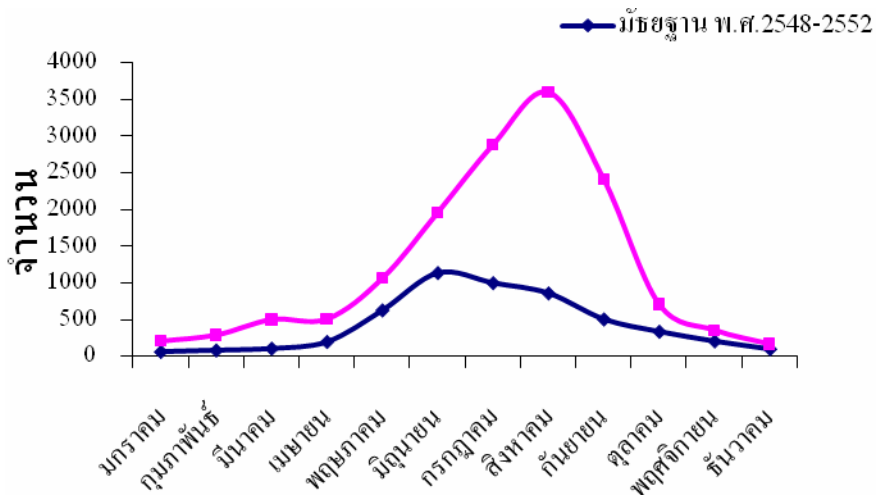

ที่มาของข้อมูล : สำนักระบาดวิทยา กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข

สถานการณ์โรค ปี 2553

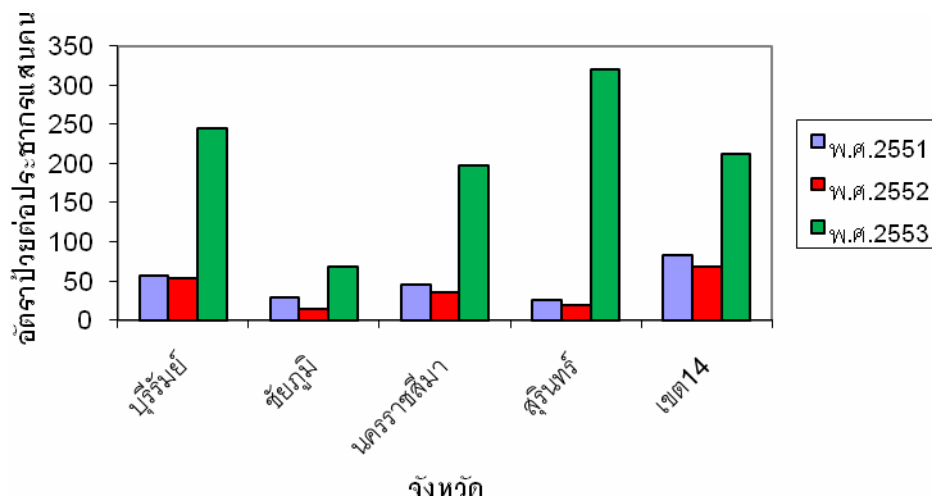
จากข้อมูลการเฝ้าระวังโรคปี 2553 พบว่าทั้งประเทศมีรายงานผู้ป่วย 112647 เสียชีวิต 139 ราย คิดเป็นอัตราป่วย 177.3 อัตราป่วยตายร้อยละ 0.12 ในเขตพื้นที่สาธารณสุขที่ 14 พบจำนวนผู้ป่วย 14047 ราย เสียชีวิต 19 ราย คิดเป็นอัตราป่วย 212.2 ต่อประชากรแสนคน และอัตราป่วยตายเท่ากับร้อยละ 0.14 พบจำนวนผู้ป่วยสูงกว่าค่ามัธยฐาน (พ.ศ.2548-2552) ตลอดทั้งปี (รูปที่ 2)

รูปที่ 2 จำนวนผู้ป่วยโรคไข้เลือดออก เขตพื้นที่สาธารณสุข ที่ 14 พ.ศ.2553 เปรียบเทียบกับค่ามัธยฐาน 5 ปี (พ.ศ.2548-2552)

จังหวัดที่มีอัตราป่วยสูงที่สุด คือ จังหวัดสุรินทร์ มีอัตราป่วยเท่ากับ 319.3 ต่อประชากรแสนคน และทุกจังหวัดมีอัตราป่วยเพิ่มขึ้นกว่าปีที่ผ่านมา (รูปที่ 3)

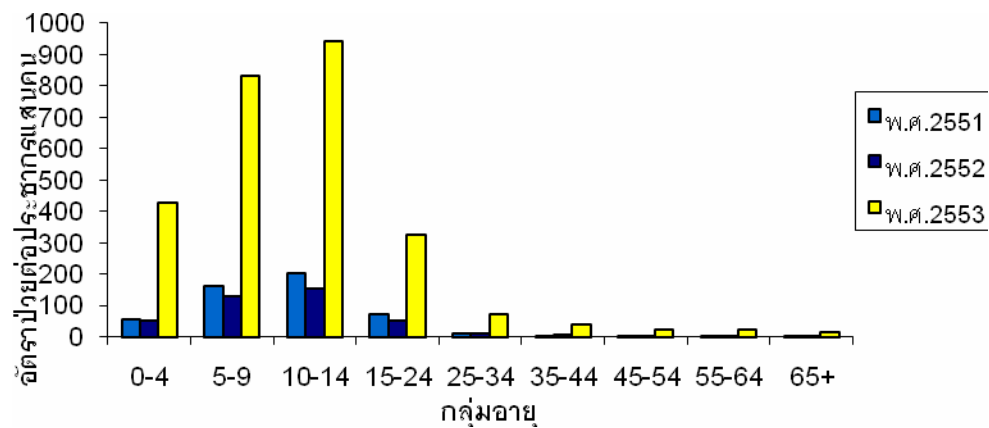
รูปที่ 3 อัตราป่วยต่อประชากรแสนคนโรคไข้เลือดออก จำแนกรายจังหวัด เขตพื้นที่สาธารณสุข ที่ 14 พ.ศ.2551-2553

ที่มา: สำนักระบาดวิทยา กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข

การกระจายตามกลุ่มอายุในเขตพื้นที่สาธารณสุขที่ 14 พบว่ากลุ่มอายุที่มีอัตราป่วยมากที่สุดคือกลุ่มอายุ 10-14 ปี คิดเป็น อัตราป่วย 924.4ต่อประชากรแสนคน รองลงมาได้แก่กลุ่มอายุ 5-9 ปี อัตราป่วย 830 ต่อประชากรแสนคน โดยพบว่าอัตราป่วยในกลุ่มอายุในรอบ 3 ปีที่ผ่านมา ยังคงเป็นกลุ่มอายุเดิม แต่มีอัตราป่วยเพิ่มขึ้นทุกกลุ่มในปี 2553 (รูปที่ 4)

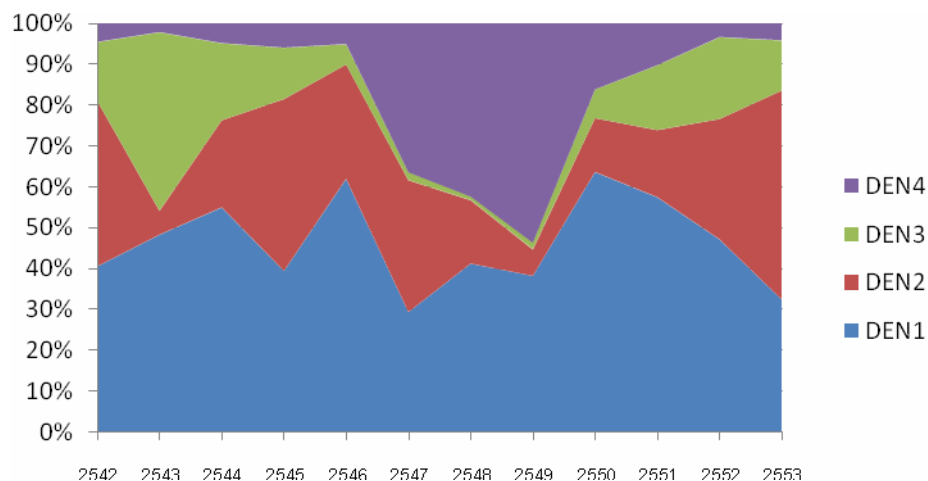
รูปที่ 4 อัตราป่วยต่อประชากรแสนคนโรคไข้เลือดออก จำแนกตามกลุ่มอายุ เขตพื้นที่สาธารณสุขที่ 14 พ.ศ. 2553

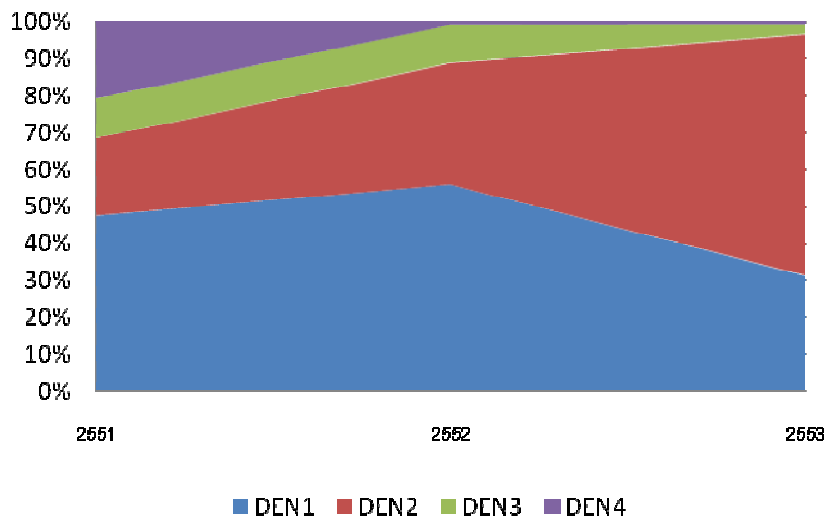
ที่มาข้อมูล :สำนักงานคณาจารย์ ควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข

ด้านการกระจายของเชื้อไวรัสเด็งกี่ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2542-2553 จากข้อมูลของสถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์สาธารณสุข กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ พบว่า การกระจายของเชื้อเด็งกี่ ในระดับประเทศ ในแต่ละปี พบทั้ง 4 ชนิด แต่มีสัดส่วนแตกต่างกันไปในแต่ละปี ในปี 2553 พบชนิด Den-1 มากที่สุด รองลงมาคือ ชนิด Den - 2 และเมื่อดูลักษณะการกระจายของเชื้อเด็งกี่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือแล้ว พบว่าในรอบ 3 ปีที่ผ่านมา พบเชื้อเด็งกี่ชนิด Den-1 และ Den - 2 เป็นส่วนใหญ่เช่นเดียวกับระดับประเทศ แต่พบ Den-3 และ Den-4 น้อยกว่า (รูปที่5-6)

รูปที่ 5 สัดส่วนการกระจายของเชื้อ Dengue ในประเทศไทย ปี พ.ศ. 2542-2553

รูปที่ 6 สัดส่วนการกระจายของเชื้อ Dengue ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ปี พ.ศ. 2551-2553

ที่มา : สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์สาธารณสุข กรมวิทยาศาสตร์ กระทรวงสาธารณสุข

แนวโน้ม พ.ศ.2554

เมื่อพิจารณาลักษณะของการเกิดโรคย้อนหลัง 10 ปี พบว่าปี 2553 มีการระบาดของโรคไข้เลือดออก และมีแนวโน้มจะระบาดต่อในปี 2554 ได้ เนื่องจากในช่วงปลายปียังพบผู้ป่วยสูงกว่าค่ามัธยฐาน แต่อย่างไรก็ตาม จากการที่พบการกระจายของเชื้อเดงกีในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เป็นชนิด Den-1 และ Den-2 เป็นส่วนใหญ่ในรอบ 3 ปีที่ผ่านมา ทำให้คาดการณ์ได้ว่าประชาชนบางส่วนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ น่าจะมีภูมิคุ้มกันต่อเชื้อไวรัสเดงกี 2 ชนิดดังกล่าวแล้ว

ดังนั้นในบางพื้นที่ที่มีการระบาดของโรคไข้เลือดออกอย่างต่อเนื่องเกินกว่า 3 ปี ในปี 2554 พื้นที่นั้นก็ไม่น่าจะเกิดการระบาดอีก อย่างไรก็ตามในพื้นที่ที่มีการระบาด อาจจะมีกลุ่มเด็กเล็กหรือกลุ่มประชาชนที่ได้ไม่เคยได้รับเชื้อเดงกีหรือเคยได้รับเชื้อเดงกีเพียงชนิดเดียวอยู่ด้วย ทำให้ยังมีโอกาสป่วยเป็นไข้เลือดออกได้ถ้ามีการติดเชื้อไวรัสเดงกีครั้งที่ 2 ที่ต่างชนิดกัน(Den-2 หรือ Den-3) และทำให้อาจเกิดการระบาดของไข้เลือดออกขึ้นมาได้อีก

จังหวัดที่อาจเกิดการระบาดได้ คือ จังหวัดชัยภูมิ เนื่องจากมีอัตราป่วยต่ำกว่าทุกจังหวัดติดต่อกันมา 3 ปี ซึ่งแสดงว่าประชาชนในพื้นที่จังหวัดชัยภูมิ ยังมีภูมิคุ้มกันต่อเชื้อไวรัสเดงกีน้อย ทำให้ยังมีโอกาสติดเชื้อไวรัสเดงกีได้ (ถ้าติดเชื้อครั้งที่ 1 อาจจะเป็นไข้เดงกี หรือถ้าติดเชื้อครั้งที่ 2 ที่ serotype ต่างกัน ก็จะเป็นไข้เลือดออกได้) ในขณะที่เดียวกันจังหวัดนครราชสีมา บุรีรัมย์ สุรินทร์ ต้องดำเนินการเฝ้าระวังในอำเภอที่ยังไม่มีรายงานผู้ป่วยและอำเภอที่มีอัตราป่วยต่ำ เพราะอาจเกิดการระบาดได้เช่นเดียวกัน

ข้อเสนอแนะ

ทุกจังหวัดควรจะทำแผนเตรียมการรับมือตั้งแต่ต้นปี 2554 และจากการเฝ้าระวังที่ผ่านมา พบว่า ช่วงที่เหมาะสมกับการป้องกันโรคไข้เลือดออกที่เหมาะสมคือ ช่วงเดือนกุมภาพันธ์ – เมษายน ของทุกปี ซึ่งเป็นช่วงก่อนเริ่มฤดูฝนและเริ่มการระบาดของโรค โดยมาตรการหรือแนวทางที่ควรดำเนินงาน ประกอบด้วย

1. วิเคราะห์สถานการณ์และแนวโน้มการเกิดโรคในแต่ละพื้นที่ ได้แก่ระดับหมู่บ้าน ตำบล อำเภอ จังหวัด เพื่อใช้ในการกำหนดกลยุทธ์การป้องกันควบคุมโรค
2. กำจัดลูกน้ำยุงลายและยุงตัวแก่อย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ เพื่อลดแมลงนำโรคในแต่ละพื้นที่
3. ทำการสอบสวนโรคผู้ป่วยรายแรกของพื้นที่ระดับหมู่บ้านเพื่อทราบวิธีการติดต่อโรคและวางแผนควบคุมต่อไป
4. สุ่มเจาะเลือดผู้ป่วยรายแรก ๆ ในพื้นที่ เพื่อตรวจหา serotype ของเชื้อ Dengue เพื่อทราบการกระจายของเชื้อในพื้นที่และใช้ในการพยากรณ์การเกิดโรค

ผู้รายงาน กาญจนา ยังขาว กลุ่มระบาดวิทยา
สำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 5 นครราชสีมา